The Asia Foundation

افغانستان په ۲۰۰۸ کال کې : د افغانستان د خلکو په اړه يوه سروې
ډېرې کېدونکې پوښتنې
د ۱۳۸۸ کال درلړم مياشتې ۵مه (د ۲۰۰۹ کال د اکتوبر د مياشتې ۲۷مه)

لومړۍ پوښتنه: چا سروې تمويل کړه؟
سروې د ايشيا فونديشن يو محصول ده چې د نړيوال پرمختګ لپاره د امريکې متحده ايالاتو ادارې (USAID) لخوا تمويل شوې ده.

دويمه پوښتنه: ايشيا فونديشن د اسروې له چا سره په ګډه ترسره کړه ؟
د افغانستان د ټولنيزاقتصاد اودخلکو د نظريو د څېړنې مرکز (ACSOR) کابل.
۵۴۳ تنه ښځينه او نارينه افغانانوته روزنه ورکړل شوه ترڅو د افغانستان په ۳۴ ولايتونوکې په فردي توګه مرکې ترسره کړي. د دې مرکه کوونکو زيات شمېر د۲۰۰۶، ۲۰۰۷ او ۲۰۰۸ کلونو په سروې ګانوکې د ساحوي ټيمونو يوه برخه جوړوله.

درېيمه پوښتنه: دا پوښتنې په څه ډول طرح شوي دي؟
د ۲۰۰۹کال سروې او پخوانيو سروې ګانوپه تر سره کولو کې د يو معياري پوښتنليک څخه کار اخستل شوی تر څو د وخت په تېرېدلو سره د پرتله کېدو وړتيا ولري. دا پوښتنليک په افغانستان کې هغه پوښتنې چې د پاليسي جوړونکو، ټولنيزوڅېړونکو او بسپنه ورکوونکوسازمانونو پورې اړه ولري د هغو پوښتنو سره يوځای کوي چې په مشهورو او معروفو سروې ګانو کې لکه د *ختيځې او سهيلي آسيا د بدلون ښوونکې* ((*East and South Asia Barometers* سروې او *د لاتين پاپ*(*Latin Pop*) *په سروې* ګانو اوهمداراز په هغو سروې ګانوکې چې ايشيا فونديشن په بنګلدېش، کمبوديا، اندونيزيا، فليپين او نيپال کې ترسره کړي دي، آزمايښت شوي او کارول شوې دي. دا سروې د ايشيا فونديشن لخوا طرح شوې او د نوموړي بنسټ لخوا اداره او تصحيح شوې ده. مګر په دې برخه کې د مشورې د پروسې څخه استفاده وشوه داځکه چې موږ غوښتل چې ترټولو غوره ممکنه پوښتنليک ته ورسيږو او داسې د اعتبار وړ معلومات ترلاسه کړو چې د وخت په تېرېدوسره د پرتله کيدو وړتيا ولري، چې د سروې ګانو د ګټورو تخنيکونو له اړينو اصولو څخه شميرل کيږي. د مشورتي بهير په اړه د زياتو معلوماتو د ترلاسه کولو لپاره د اوومې پوښتنې ځواب ته مراجعه وکړئ.

څلورمه پوښتنه: د کوم ميتود څخه کار اخيستل شوی دئ؟
هغه ميتود چې په سروې کې ورڅخه استفاده شوې ده د ۶۴۰۶ کسانوسره د يوې څو مرحله يي غېرمنظمې فردي مصاحبو د نمونې (سمپل)څخه عبارت ده چې په افغانستان کې دهغو سړو او ښځوسره چې د اتلسوکلونوڅخه زيات عمر لري، ترسره شوې ده

نمونه اخيستنې (سمپلنګ) په موخه افغانستان په اتو جغرافيايي سيمو چې د ۳۴ ولايتونو درلودونکې ده، وويشل شو. ټول ولايتونه د سروې په واسطه ترپوښښ لاندې راغلل. د سيمې د کلتوري دودونو له امله په پيل کې نفوس په ښځينه او نارينه ورو نمونو(سمپلونو) وويشل شو. د نمونې(سمپل) اخيستنې لپاره هرې سيمې، ولايت او هرې طبقې ته مساوي شمېر ښځينه او نارينه ځواب ورکوونکې ټاکل شوي وو. د نارينه او ښځينه ځواب ورکوونکو سره مرکې د هغوی افغاني همجنسو مرکه کوونکو لخوا ترسره شوې. د مثال په ډول يوازې ښځينه مرکه کوونکو د ښځو سره مرکې وکړې.

(د ميتود بشپړه تفصيل په دويمه (۲) ضميمه کې برابرکړی شوی ده.)

پنځمه پوښتنه: د څومره افغانانو سروې ترسره شوه؟
۶۴۰۶ کسان (۴۷ ٪ ښځې او ۵۳ ٪ سړي)

شپږمه پوښتنه: په هېواد کې امنيتي ستونزې د سروې په پايلو څه ډول اغېزې لرلې؟

د ۲۰۰۹م کال په اوږدو کې د هيواد په ځينو ولايتونو کې د امنيتي وضع خرابوالی، مثلاً د جګړو شتون، او همدارنګه طبيعي خنډونه لکه د سيلابونو راوتل په ځينو ولاياتونو کې د دې لامل وګرځيده چې د نمونې اخيستنې ځيني مرکزونه په تاکتيکي توګه له خطرونو څخه د سروې کوونکو د خوندي کولو په موخه بدل رابدل شي. د امنيتي او لوژستيکي خنډونو د ليرې کولو، د ټولو ۳۴ ولايتونو ترپوښښ لاندې راوستلو او د داسې نظرونو د ټولو لپاره چې د ټولو خلکو د نظرونو استازيتوب وکړای شي، په عين ولايت کې د نمونې اخيستنې بديل ځايونه وټاکل شول. د ميتودولوژي بشپړه شرح د سروې د رپوټ په دوهم ضميمه کې موجوده ده.

اووَمه پوښتنه: دا سروې د ايشيا فونديشن د ۲۰۰۴ ، ۲۰۰۶، ۲۰۰۷ او ۲۰۰۸ د سروې ګانوسره څه توپير لري؟

د ۲۰۰۴ سروې د ۲۰۰۴ کال د افغانستان د جمهوري رياست د ټاکنو په اړه د رايه ورکوونکو د خبرتيا د ارزونې په موخه وه او د ا کوچنۍ سروې وه چې په کې د (۸۰۴) کسانوسره مرکه ترسره شوه او زيات شمېر پوښتنې دهغو خلکو په اړه وې چې غوښتل يې د ۲۰۰۵ کال په ټاکنوکې ګډون وکړي.

د ۲۰۰۶ کال سروې د سياسي پروسې په اړه ډېرې ورته پوښتنې درلودې مګر دا سروې د ۲۰۰۴ کال د سروې په پرتله ډېره پراخه وه چې ۶۲۲۶ افغانان په ۳۲ ولايتونوکې سروې شول اودهغوی څخه د اعتماد، د ستونزو د حلولو، امنيت، دبشځودحقونو، مذهب او انکشاف په اړه پوښتنې وشوې.

د ۲۰۰۷ کال سروې د يوې لويې نمونې اخيستنې په موخه وه او د ۶۲۶۳ کسانوسره مرکې ترسره شوې اوټول ۳۴ ولايتونه يې تر پوښښ لاندې راوستل.

د ۲۰۰۸ کال په سروې کې د افغانستان په ۳۴ ولايتونوکې د ۶۵۹۳ افغانانو سره په هر ولايت کې مرکې ترسره شوې.

د ۲۰۰۹ کال لپاره سروې لومړی د ايشيا فونديشن دننه وڅېړل شوه او وروسته بيا اړوندو کارپوهانو او اداروته، د بسپنه ورکوونکو ادارو په ګډون د مرور او نظر غوښتنې لپاره واستول شوه . سږ کال د ساحوي کار د پام وړ ارتقا په موخه، دکيفيت د کنټرول په برخه کې ځينې اقدامات تر سره شول ترڅو د راټولو شويو معلوماتو له کره توب څخه ډاډ ترلاسه شي: د(ACSOR) د سيمې د ټيمونو د آمرينو لخوا د تر سره شويو مرکو د چک سربيره، زمونږ د چک ټيمونو هم دغه مرکې بياځلي چک کړې.

د محلي حکومت دارۍ او د ۲۰۰۹ کال د ټاکنو ته په پام سره، دنوموړو موضوعاتو په اړه پوښتنې په اساسي پوښتنليک کې ځايول شوي. هر هغه ځای کې چې فکر کيده ډېر واضحه اوګټورځوابونه لاسته راتلی شي ،ځينې معياري پوښتنې بيا له سره جوړې شوې. د نمونه اخيستلو په طرح کې ځينې بدلونونه منځ ته راغلل ترڅومرکې زياتو ځايونوته وغزوي او په ځوابونوکې د تکرار څخه مخنيوی وکړي ځکه چې نمونې ډېر يوله بل سره د نژدې څخه غونډې شوې دي.

په ۲۰۰۹م کال کې د سروې شويو کسانو شمير د ۲۰۰۸م کال په پرتله ۱۸۷ نفره کم وو. د شمير د کموالي لامل دادی چې په زابل، ارزګان او پکتيکا ولايتونو کې مو له ښځينه سروې کيدونکو سره مرکه ونشوه کړای. په نوموړو ولايتونو کې امنيتي اندېښنې د دې لامل وګرځيدې چې له سروې کيدونکو ښځو سره د مرکې لپاره وړې ښځې استخدام نه شي.

اتمه پوښتنه: ولې د سږني کال په سروې ګې د ۲۰۰۹ کال د ولسمشرۍ د ټاکنو اړوندې پوښتنې ورزياتې شوې؟

د بنسټيزو پوښتنو سربيره چې د سروې له پيل څخه په پوښتنليک کې راغلي دي، هر کال د ځانګړو او وخت پورې تړلو موضوع ګانو اړوندې پوښتنې هم پکښې ورزياتيږي. دا سروې له يوې خوا په يوه ځانګړې زماني مقطع کې د افغانانو نظرونو ته کتنه کوي او له بله پلوه د يوې کابو اوږدې مودې په ترڅ کې په عامه افکارو کې راغلي بدلونونه سنجوي.

The Asia Foundation

نهمه پوښتنه: آیا دا سروې د سږ کال د ټاکنو د پایلو په هکله د افغانانو غبرګون هم رانغاړي؟
نه. اوسنۍ سروې په هماغو وختونو کې ترسره شوه چې تیرې سروې ګانې تر سره شوې وې، یعنې د ۱۳۸۸ کال د غبرګولي له ۲۷م څخه د چنګاښ تر ۱۵م پورې او د ولسمشرۍ او ولایتي شوراګانو د ټاکنو، چې د روان کال په زمري میاشت کې تر سره شوې، په اړه د افغانانو نظرونه رانغاړي. له ټاکنو څخه دوه میاشتې وړاندې ۸۲٪ افغانان له ټاکنو څخه خبر وو او ۷۷٪ یې نومونه هم لیکلي وو. ۷۳٪ سروې شوو کسانو چې ټاکنو ته یې نومونه لیکلي وو وویل چې رایه به ورکړي چې له دې ډلې ۴۸٪ یې وویل چې په د رای ورکولو شونتیا یې زیاته ده.

لسمه پوښتنه: آیا نورې سروې ګانې به هم ترسره کیږي؟
هو، ورته سروې ګانې د ۲۰۱۰ او ۲۰۱۱ کلونو لپاره پلان شوې دي.

یوولسمه پوښتنه: ایشیا فونډیشن د سروې په اړه څه فکر کوي؟
زمونږ د پخوانۍ سروې د رپوټونو په څېر ایشیا فونډیشن دا دنده په غاړه نلري چې سروې ګانې تفسیر کړي. زمونږ دنده داده چې مضبوط ، ګټور، اوبې ساري معلومات ترلاسه کړو ترڅو په سیمه کې په حالاتو باندې رڼا واچوو او د پالیسي اړوندو کارونوته زمینه برابره کړو. د سروې رپوټ یو د مهمو کارونو څخه ګڼل کیږي چې په افغانستان کې په ډېرو ستونزمنو حالاتو کې ترسره شو مګر ایشیا فونډیشن د دې موندنو په اړه کوم نظر نلري.

مونږ په دې څو کلونوکې د دې سروې ګانو په ترسره کولو ډېر خوښ یو او مونږ په افغانستان کې د افغانانو ظرفیت ته د سروې په برخه کې ارتقا ورکړې او مونږ هیله مند یو چې د(ACSOR)، کابل پوهنتون او نوروسره په راتلونکي وخت کې د نژدې څخه کار وکړو او خپل کارته دوام ورکړو.

دولسمه پوښتنه: ولې ایشیا فونډیشن دا سروې تر سره کوي؟
له دې کار نه هدف دا دی تر څو د افغانستان د خلکو له یوې عمده برخې څخه د معاصرې حکومتدارۍ او نورو د انکشاف اړوندو مسایلو په هکله اصلي نظریات راټول شي تر څو پالیسي جوړوونکي او په دولت کې مفکوره جوړوونکي، همدارنګه نړیواله ټولنه او په پراخه توګه عام افغانان پر دې وتوانیږي چې له اعتبار وړو معلوماتو څخه په ګټه اخستلو سره پریکړې وکړي او همدارنګه د راتلونکي لپاره نوې پالیسیانې جوړې کړي.